

Sygn. akt I ACa 38/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kaźmierska
Sędziowie:	SSA Danuta Jezierska (spr.) SSA Agnieszka Sołtyka
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku wstępnego Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 6 listopada 2013 r., sygn. akt I C 307/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

A. Sołtyka W. Kaźmierska D. Jezierska

Sygn. akt I ACa 38/14

UZASADNIENIE

Powód A. M. wniósł o zasądzenie od (...) S.A. w W. 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od 12 marca 2013 r. do dnia zapłaty, z tytułu zadośćuczynienia. W uzasadnieniu pozwu podał, że 17 lipca 1999 roku w wyniku wypadku komunikacyjnego śmierć na miejscu zdarzenia poniósł ojciec powoda M. M.. Powód powołał się na więź łączącą go z ojcem, która miała być niezwykle silna, w związku z czym jego śmierć stanowiła dla powoda wielką tragedię, tym bardziej, że stracił on także matkę.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości. Zakwestionował roszczenie zarówno co do zasady, jak i wysokości, a zwłaszcza twierdzenie, że więzi rodzinne stanowią dobro osobiste chronione na podstawie art. 23 k.c.

Wyrokiem wstępnym z dnia z dnia 6 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie uznał roszczenie powoda za usprawiedliwione co do zasady, tj., że powodowi przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych (art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.).

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 17 lipca 1999 r. na drodze krajowej nr (...) w N. kierująca samochodem marki V. (...) R. M. wykonując manewr zawracania zajęła drogę prowadzącemu samochód marki F. (...) A. Z., czym doprowadziła do zdarzenia pojazdów. Na skutek wypadku, śmierć na miejscu zdarzenia, poniósł M. M., ojciec powoda i pasażer pojazdu kierowanego przez R. M.. Postanowieniem z 29 września 1999 r. Prokuratura Rejonowa w Sławnie umorzyła dochodzenie o czyn z art. 177 § 2 k.k. wobec śmierci sprawcy przestępstwa. Pojazd sprawcy wypadku w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w towarzystwie ubezpieczeniowym pozwanego. W piśmie z 26 lutego 2013 r. powód, reprezentowany przez (...) S.A. w L., zgłosił pozwanemu swoje roszczenie wypłaty 100.000 zł. Decyzją z 11 marca 2013 r. pozwany odmówił przyznania zadośćuczynienia, powołując się na brak podstawy prawnej dla zgłoszonego roszczenia.

Mając na uwadze takie ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przywołał treść art. 318 k.p.c. i podkreślił, że przepis ten przewiduje możliwość wydania wyroku wstępnego w sprawach o świadczenia pieniężne, gdy sporna jest zasada na jakiej jest oparte roszczenie, a w następnej kolejności rozstrzygania co do wysokości żądania. Zdaniem Sądu, mając na uwadze okoliczności faktyczne sprawy, uzasadnionym stało się przesądzenie samej zasady odpowiedzialności pozwanego, skoro ten kwestionował podaną przez powoda podstawę prawną swojej odpowiedzialności. Sąd powołał się przy tym na rozbieżność poglądów, przywoływanych przez powoda oraz pozwanego. Wskazał, że stronie, niezadowolonej z orzeczenia o wyroku wstępnym, będzie przysługiwało prawo do wniesienia apelacji. Jeżeli zaś wyrok wstępny się uprawomocni się to Sąd będzie prowadził postępowanie w dalszym zakresie, które wymaga czasu i nakładu środków finansowych, np. dowód z opinii biegłego. Przesądzenie zasadności roszczenia jest więc celowe w kontekście ekonomiki procesowej. Wydając wyrok wstępny Sąd brał pod uwagę jedynie okoliczności faktyczne, które były bezsporne między stronami. Sąd Okręgowy przywołał też orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazując, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego może przysługiwać na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3 sierpnia 2008 r.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodziła się strona pozwana i zaskarżyła wyrok wstępny Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 6 listopada 2013 r.

Zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj. art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. poprzez przyjęcie przez Sąd, że w stanie prawnym obowiązującym w dacie śmierci ojca powoda, tj. w dniu 17 lipca 1999 r. w/w artykuły stanowiły podstawę prawną do orzeczenia na rzecz powoda zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej oraz że spełnione zostały przesłanki uzasadniające zastosowanie tych przepisów.

Zarzuciła też naruszenie przepisów postępowania tj. art. 227 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie postępowania dowodowego w celu ustalenia istotnych faktów uzasadniających przyjęcie, że roszczenie powoda jest usprawiedliwione co do zasady oraz art. 318 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku wstępnego pomimo nie rozpoznania istoty sprawy przejawiającego się w braku ustalenia wszystkich kwestii faktycznych i prawnych dotyczących zasady roszczenia.

Z tego względu wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna w takim zakresie, iż skutkować musiała uchYLENIEM wyroku Sądu I instancji. Zgodzić się bowiem należy z zarzutem skarżącego, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, a wyrok wstępny wydał z naruszeniem art. 318 § 1 k.p.c..

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że wyrok wstępny podlega zaskarżeniu według takich samych zasad, jak wyrok końcowy, zatem sąd drugiej instancji stosuje reguły orzekania obowiązujące w postępowaniu apelacyjnym, w tym również wynikające z przepisu art. 386 § 4 k.p.c., z tym zastrzeżeniem, iż niezbadanie podstawy żądania odnosić się może tylko do zakresu koniecznego do przesądzenia, że roszczenie powoda jest usprawiedliwione co do zasady. Takim wyrokiem sąd powinien jednak rozstrzygnąć o istnieniu konkretnego stosunku prawnego lub prawa, z którego wynika dochodzone roszczenie i ustalić wszystkie elementy tego stosunku z wyjątkiem wysokości świadczenia (por. wyrok SN z 24.01.2013, II CSK 279/12). Moc wiążąca wyroku wstępnego oznacza bowiem, że po jego uprawomocnieniu się nie można podważać zasadności dochodzonego roszczenia. Wyrok wstępny nie może zaś dotyczyć tylko poglądu prawnego czy faktycznego, któremu sąd chce dać wyraz w swoim rozstrzygnięciu.

Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd I instancji uznając roszczenie powoda za usprawiedliwione co do zasady, tj. że powodowi przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych (art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.) nie przeprowadził w sprawie postępowania dowodowego, które uprawniałoby Sąd do wysnucia na obecnym etapie postępowania takiego wniosku. Słusznie bowiem zarzuca skarżący, że Sąd nie przeprowadził żadnego postępowania w celu ustalenia istotnych faktów uzasadniających przyjęcie, że w okolicznościach sprawy roszczenie powoda jest usprawiedliwione co do zasady oraz że Sąd nie ustalił istotnych kwestii faktycznych i prawnych dotyczących zasady roszczenia, tym samym doszło do naruszenia zarówno art. 227 k.p.c., jak i art. 318 § 1 k.p.c. Powód uzasadniając roszczenie o zapłatę kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia i wskazując na przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w pozwie podkreślał, że więź łącząca go z ojcem była niezwykle silna i śmierć ojca była dla niego wielką tragedią, co zgodnie z przyjętym orzecznictwem może uzasadniać naruszenie dobra osobistego, jakim jest relacja między zmarłym a osobą zainteresowaną poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Sąd ustalając, że roszczenie powoda jest usprawiedliwione co do zasady nie ustalił jednak, czy powoda w istocie z ojcem łączyła taka więź, która czyniłaby jego roszczenie, w świetle przytoczonych poglądów orzecznictwa za usprawiedliwione co do zasady. Jak bowiem wskazano na wstępie, wyrok wstępny nie może dotyczyć tylko poglądu prawnego czy faktycznego, lecz przesądzając o konkretnym stosunku prawnym powinien zawierać ustalenia wszystkich jego elementów z wyjątkiem wysokości świadczenia. O ile więc Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu skarżącego, że przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w sprawie w ogóle nie mogłyby mieć zastosowania, z przyczyn wskazanych przez Sąd Okręgowy, to zgadza się z zarzutem, iż ustalenie odpowiedzialności pozwanego co do zasady jest dowolne i nie poparte żadnym materiałem dowodowym. Skoro bowiem po uprawomocnieniu się wyroku wstępnego Sąd mógłby toczyć postępowanie dowodowe wyłącznie co do wysokości roszczenia, nie będzie mógł więc ustalać, czy u powoda wystąpiła krzywda, a wyłącznie jej rozmiar, tym samym nie będzie mógł badać, czy więź łącząca powoda z ojcem była szczególna. Istnienie takiej więzi pozwany w odpowiedzi na pozew negował. Wykazanie tej okoliczności obciążało więc powoda, który wnosił o przeprowadzenie dowodu z jego zeznań. Sąd dowodu tego jednak nie przeprowadził. Przy uprawomocnieniu wyroku wstępnego nawet gdyby powód nie wykazał więc, że zostały spełnione przesłanki z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., brak byłoby możliwości podważenia zasadności dochodzonego roszczenia. Okoliczności te prowadzić muszą do wniosku, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż ustalenie wyrokiem wstępnym, że pozwany odpowiada w sprawie co do zasady dokonane zostało bez przeprowadzenia jakiegokolwiek postępowania dowodowego a zatem jest dowolne.

Słusznie też zarzuca skarżący, że za wydaniem wyroku wstępnego, wbrew twierdzeniom Sądu Okręgowego, nie przemawiały wcale zasady ekonomiki procesowej. Postępowanie dowodowe w sprawie obejmowało bowiem jedynie przesłuchanie powoda, co było możliwe na rozprawie w dniu 6 listopada 2013 r. oraz przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa, co nie wymaga ani znacznych nakładów finansowych, ani znacznego nakładu czasu. Z

akt sprawy nie wynika, by strony wnosily o przeprowadzenie postepowania dowodowego w szerszym zakresie. Te wszystkie okolicznosci czynic musza apelacje strony pozwanej jako uzasadniona.

Z tych tez wzgledow, w oparciu o art. 386 § 4 k.p.c., Sad Apelacyjny uchylil zaskarzony wyrok i przekazal sprawe Sadowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiajac temu Sadowi – zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. - rozstrzygniecie o kosztach postepowania odwolawczego.

Agnieszka Soltyka Wieslawa Kazmierska Danuta Jezierska